

mark af Domme og Kjendelser, affagte ved svenske Retter m. m. Denne Sag er til 3die Behandling*), og der er ikke stillet noget Endringsforslag, hvorfor det er Sagen i sin Heelhed, jeg skal sætte under Forhandling. Jeg skal give den ærede Ordfører Ordet, hvis han ønsker det.

Ordføreren (Broch): Jeg finder i dette Dieblif ingen Anledning til at høre mig.

Clausen: Naar der ellers tages til Orde ved 3die Behandling af en Sag, uden at dertil er stillet Endringsforslag, da pleier det at være, fordi man betragter Sagens Udvalg som tvivlsom og da ønsker at støtte Sagen ved et anbefalende Ord. Et Ord i den Retning vilde ikke nogetsteds være mere ilde anbragt end i nærværende Sag, og naar jeg har begjæret Ordet, da er det paa Grund af Sagens særegne Beskaffenhed, idet i den fører Tanken ud over de Grændser, inden hvilke vi pleie at bevæge os. Det er for at udtale det Haab og den Tro, at denne Lov vil blive et Udgangspunkt i Nordens indenrigske Historie, at jeg har taget Ordet. Denne Historie har indtil nu været i høi Grad fattig. De mangfoldige, venlige og videnskabelige Forbindelser, der have knyttet sig imellem de nordiske Rigers Indvaanere — og Folkenes Konger ere her gaaede foran med lysende Exempel — have været af personlig Charakter. Men Statsforholdet derimod har vedblivende haft Charakter af Stivhed og Ubøvelighed; det er, som om man fra enhver Side har frygtet for at gjøre det første Skridt. Syd for os finde vi i Staterne i Tydskland i alle Former, endstjondt de i folkesproglig Henseende ikke staae nærmere hinanden end de nordiske Riger, og ere for en Deel afskilt fra hverandre, vel endogstaae stændtig imod hinanden med Hensyn til religiøs Kjendelse, med Hensyn til politiske og Handelsinteresser, dog en stærk Bestræbelse for ved Foreninger af meget reel Betydning at slutte sig sammen og lade Mangfoldigheden fremtræde som en Eenhed. I Norden, derimod, hvor alle Forudsætninger og Betingelser ere givne, og

hvor der ved en afflattet Nationalitet, som bliver trængt og klemt fra mere end een Side, er en naturlig Opfordring til at søge Styrelse i indbyrdes Sammenlutning, der synes man kun at have været betænkt paa at holde Afstanden vedlige, saa at Tregheden kunde træde stærkt og bestemt frem. De Bestræbelse, der hidtil ere gjorte i tilnærmende Retning, have alle været af en privat Charakter, og disse Bestræbelses Historie kan være ganske lærerig, ikke blot for dem, der have haft nogen Deel deraf, men ogsaa for dem, der med nogen Opmærksomhed have betragtet dem. Det var i Begyndelsen Ungdommens Begeistring, der stillede sig i Spidsen og viste Veien, og det vil være i Alles Erindring, hvorledes denne fra Begyndelsen af blev mødt med ublidt Dine, deels med mistroisk, deels spottende Blif. Efterhaanden som denne Retning arbejdede sig op og ud i de forskjellige Klasser af Folket, vageden mistroiske og spottende Stemning for en vis kritisk Betragtning, som søgte at reducere Betydningen af disse Bestræbelse, til det mindst Mulige; det søgte at belære os om, at der heraf Intet kunde sluttet, herpaa Intet bygges, og at det reelle Udbytte, naar man nærmere saae til, var saa godt som intet. I sidstnævnte Henseende havde Kritikken ikke saa ganske Uret. Fra en vis Side kan det siges, at disse Bestræbelse, just fordi de manglede det officielle Præg, havde let ved at bevare en uskyldig national eller social Charakter; men vist er det, at et aabenlyst tilsyntrædende Udbytte var vanstelig at pine. Ved den her foreliggende Lov derimod er der gjort et Skridt, som har sit officielle Præg og sin ubestridelige Betydning, hvad enten man seer hen til Lovens Udspring eller dens Indhold; den er udgaaet fra Regeringerne; Lovgivningsmagterne have deres Andeel deraf, og Loven vil trænge dybt ind i de forskjellige indenrigske Forhold; den gaaer, som den ærede Ordfører har sagt, ud paa at tilveiebringe et fælles Retsomraade for de 3 nordiske Riger. Det er denne Side af Sagen, der forekommer mig at være den glædelige. Thi hvis ikke her en høiere national og politisk Interesse trængte den kritiske Interesse i Baggrunden, vilde Kritikken ganske vist ikke have Vanstelighed ved at vise mange Betænkelse-

*) Den Behandling findes i Tidenden Sp. 684 ff.